

- oheismateriaali / kouluk 25.1.2011 § 7

Ylöjärven kaupunki

**PERUSOPETUKSEN
OHJAUSSUUNNITELMA**

Sisällysluettelo

OPPILAANOHIJAUS.....	3
Oppilaanohjaajan työn eettiset periaatteet.....	4
OPPILAANOHIJAUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT	5
Henkilökohtainen ohjaus ja pienryhmäohjaus.....	5
Työelämäyhteistyö	6
OHJAUS KOULUN NIVELVAIHEISSA.....	7
Esiopetuksesta peruskouluun.....	7
Alakoulusta yläkouluun.....	7
Peruskoulun jälkeen	8
LIITE 1. Esimerkki koulukohtaisesta työnjaosta: Viljakkalan koulun työnjakotaulukko	9
LIITE 2. Esimerkki koulukohtaisesta ohjaussuunnitelmasta: Lisäopetuksen opinto-ohjaussuunnitelma.....	11

OPPILAANOHAUS

Oppilaanohjauksen lähtökohtana on oppijälähtöisyys. Keskeistä on tunnistaa oppijan tarpeet, ennakoita niitä ja tarjota ohjausta ja tukea lukuvuoden eri vaiheissa. Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskeluvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Tavoitteena on, että oppilas pystyy vähitellen itsenäisesti tekemään valintoja ja arvioimaan valintojensa merkitystä urasuunnitteluun. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävän jatkumon, jonka toteutuminen taataan siten, että opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa. Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan ja koulun muuhun henkilökuntaan kuuluvan aikuisen tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oltava mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle ja tulevaisuudelle. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen selvitetään ohjauksen järjestämiseen, opiskeluun, oppilashuoltoon ja tukipalveluihin liittyvät koulukohtaiset asiat. Huoltajalle järjestetään tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, oppilaanohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Koulussa toteutettava ohjaus tukee ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi erityisesti niitä oppilaita, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen. Ohjauksen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä, edistää oppilaan opiskelutaitojen kehittymistä ja opintojen kulkua sekä selkeyttää oppilaan ammatillista suuntautumista. Ohjausta toteutetaan koulussa toimivien asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä. Ohjaustyöhön osallistuvat oppilaanohjaajan lisäksi rehtori, luokanopettajat, aineenopettajat, luokanvalvojat, erityisopettajat, koulunkäynninohjaajat ja oppilashuoltohenkilöstö. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa.

Päivästä oppilaanohjauksen kehittämisestä ja toteutuksesta on oppilaanohjaajalla. Oppilaanohjaaja on ohjauksen erityisosaaja ja koordinaattori. Ohjauksen kehittämiskohteet suunnitellaan vuosittain.

Oppilaalle tulee antaa oppilaanohjausta (perusopetuslaki 11§) ja oppilaalla on oikeus saada oppilaanohjausta (perusopetuslaki 30§). Oppilaanohjausta annetaan koko perusopetuksen ajan. Vuosiluokilla 1-6 ohjausta annetaan muiden oppituntien ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen työmuotoihin kuuluvat henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus, työelämään tutustuttaminen sekä luokkatunnit. Ylöjärven kaupungin tuntijaon mukaisesti oppilaanohjausta on 2 vuosiviikkotuntia 7. -9. luokilla. Ylöjärven kaupungin ohjaussuunnitelma tarkistetaan tarvittaessa ja se toimii osaltaan ohjaustyön kehittämisen ja arvioinnin välineenä.

Oppilaanohjaajan työn eettiset periaatteet

Ohjauksen tavoitteena on tukea oppilasta ja opiskelijaa koulutukseen, opiskeluun sekä elämään ja tulevaisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Ohjauksen peruseriaatteena on ohjattavan ihmisarvon kunnioittaminen, hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistäminen. Oppilaanohjaajan keskeinen työväline on hänen oma persoonansa. Omien, ammattikuntansa ja yhteiskunnassa yleisesti hyväksytyjen arvojen tiedostaminen ja niiden mukaan toimiminen on ohjaustyön perusta. Oppilaanohjaajan työ rakentuu seuraaville eettisille periaatteille:

Itsemääräämisoikeus

Ohjaaja kunnioittaa ohjattavan itsemääräämisoikeutta. Ohjaaja tuo esille monipuolisesti vaihtoehtoja ohjattavan oman valinnan tueksi.

Luottamuksellisuus

Ohjaus on luottamuksellista. Mikäli ohjattavan edun kannalta on välttämätöntä, tietoja voidaan antaa viranomaisille, joilla on oikeus niitä saada. Asiasta on ensin pyrittävä keskustelemaan ohjattavan kanssa. Luottamuksellisuus tulee säilyttää myös uusissa ohjausympäristöissä.

Totuudellisuus

Ohjaaja toimii rehellisesti. Ohjaustiedon tulee olla ajankohtaista, monipuolista ja tiedon kriittiseen arviointiin ohjaavaa.

Riippumattomuus

Ohjaaja tiedostaa omien, työyhteisönsä ja muun yhteiskunnan odotuksien ja arvojen vaikutukset työhönsä. Ohjausmateriaalin tekijä on tuotava esiin.

Ammattitaidon kehittäminen

Ohjaaja arvioi ja kehittää työtään. Hän huolehtii ammattitaitonsa ylläpitämisestä ja täydennyskoulutuksestaan. Ohjaajana toimiminen edellyttää yhteistyötä myös oman työyhteisön ja muun yhteiskunnan kanssa. Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen on perusedellytys hyvän ammattitaidon ylläpitämiselle.

Lähde: Sopo ry. Porissa 2.2.2002 www.sopo.fi

OPPILAANOHAUKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT

Ylöjärven kaupungin perusopetuksessa noudatetaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja Ylöjärven kaupungin opetussuunnitelman mukaisia oppilaanohjauksen tavoitteita ja sisältöjä.

Perusopetuksen 1. – 6. vuosiluokkien oppilaanohjausta antaa jokainen luokanopettaja omalle luokalleen. Perusopetuksen 7. – 9. vuosiluokkien oppilaanohjaus on kokonaisuus, joka muodostuu luokkamuotoisesta ohjauksesta, yksilöllisiin kysymyksiin syventävästä henkilökohtaisesta ohjauksesta, sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta ja työelämään tutustumisesta. Oppilaanohjaaja vastaa luokkamuotoisesta ohjauksesta, pienryhmäohjauksesta ja henkilökohtaisesta ohjauksesta sekä työelämään tutustumisen järjestelyistä vuosiluokilla 7. - 9.

Henkilökohtainen ohjaus ja pienryhmäohjaus

Oppilas saa henkilökohtaista ohjausta, jolloin hänellä on mahdollisuus keskustella luottamuksellisesti opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Henkilökohtaista keskustelua voidaan käyttää ohjauksen menetelmänä eri tavoin riippuen siitä, mitä tavoitteita sille asetetaan. Ohjauskeskustelu voi olla tutustumishaastattelu tai neuvontatilanne, jolloin oppilas haluaa ohjeita ja neuvoja yksiselitteiseen ongelmaan. Ammatillisessa ohjauskeskustelussa teemoina oppilaanohjaajan ja oppilaan välisissä tilanteissa on koulutus- ja ammatinvalintaan liittyvä päätöksenteko, opiskeluun tai oppilaan elämäntilanteeseen liittyvät ongelmat. Perusopetuksen päättövaiheessa oppilasta ohjataan ja tuetaan jatko-opiskeluvaihtoissa sekä häntä ohjataan myös käyttämään opetus- ja työhallinnon sekä muita yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

7. luokalla ohjauskeskustelun tavoitteena on selvittää koulunkäynnin kulku tähän saakka ja luoda kuva oppilaasta oppijana ja nuorena. Keskustelun aiheita voivat olla

- molemminpuolinen tutustuminen
- koulunkäyntiin liittyvät kysymykset
- opiskelutekniikoiden kartoittaminen ja niiden käytön ohjaaminen
- ongelmien kartoitus, jatkotoimenpiteiden suunnittelu ja seuranta
- motivointi

8. luokalla ohjauskeskustelun tavoitteena on kartoittaa koulunkäynnin nykytila ja tunnustella alustavasti jatko-opintoihin suuntautuneisuutta ja suunnitelmien realistisuutta. Keskustelun aiheita voivat olla

- tähänastinen opintomenestys
- opiskelusuunnitelman ja tavoitteiden tarkistaminen
- motivointi
- jatko-opintosuunnitelmat

9. luokalla ohjauskeskustelujen tavoitteena on kypsyttellä toteuttamiskelpoinen jatko-opintopäätös. Keskusteluaiheita voivat olla

- eri jatko-opintovaihtoehtojen punnitseminen

- soveltuvuus- ja valintakokeisiin valmistautuminen
- elämäntilanteeseen liittyvät asiat
- ratkaisujen tekeminen
- koulutukseen hakuun liittyvät asiat

Oppilaalle voidaan järjestää pienryhmäohjausta, jonka aikana hän oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ryhmäohjaus soveltuu hyvin oppilaan uravalinnan tueksi henkilökohtaisen ohjauksen ohella. Ryhmäohjauksen aiheina voi olla esimerkiksi ammatteihin ja ammattialoihin perehtyminen. Se tarjoaa myös mahdollisuuden niille oppilaille, jotka eivät tiedä mitä tulevaisuudeltaan haluavat tai oppilaille, joilla on opiskeluun liittyviä ongelmia, kuten motivaatio-ongelmia, hylättyjä kursseja, opiskelutaitoihin liittyviä puutteita jne. Ryhmäohjausta toteutetaan mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan luokkamuotoisen ja henkilökohtaisen ohjauksen rinnalla.

Työelämäyhteistyö

Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulun välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä saa virikkeitä yrittäjyydestä. Oppilaalle järjestetään työelämään tutustumisjaksoja koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilas saa omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidoissa työympäristöissä. Työelämään tutustumisen jälkeen oppilaalla on mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia luokkamuotoisessa tai pienryhmäohjauksessa.

Tämän yhteistyön keskeisen osan muodostavat työelämän edustajien vierailut luokkatunneilla, työpaikkakäynnit, projektityöt, eri alojen tiedotusmateriaalien käyttö ja työelämään tutustuminen (TET). Eri oppiaineiden opetukseen voidaan sisällyttää kokonaisuuksia, jotka liittyvät opiskeltavan aineen antamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

8. - 9. luokalla tutustutaan sellaisiin ammattialoihin, työpaikkoihin tai oppilaitoksiin, jotka tukevat oppilaan koulutus- ja ammatinvalintaa sekä tarjoavat virikkeitä yrittäjyydestä. Tet-jaksolla oppilaat saavat käytännössä nähdä, kuulla ja kokea millaista on työskennellä erilaisissa ammateissa ja erilaisissa työympäristöissä. Tet- jakson tavoitteena on parantaa oppilaan työelämän tuntemusta ja arvostusta. Omakohtaiset työelämän kokemukset tukevat oppilaan jatko-opintoihin hakeutumista ja niihin liittyviä valintoja.

Oppilas ohjataan hankkimaan Tet- paikkansa omatoimisesti omien edellytystensä mukaan. Ennen tutustumisjaksoa oppilaille annetaan ohjeet Tet-työpaikan hankkimisesta ja oppilas tutustuu työläinsäädäntöön ja yleensä työelämän sääntöihin. Erityisesti painotetaan työturvallisuutta, hyvää käytöstä, täsmällisyyttä, rehellisyyttä ja oikeaa asennetta työhön.

Oppilaanohjaaja informoi työpaikkoja ja yrityksiä työelämään tutustumiseen liittyvistä tavoitteista ja käytännön järjestelyistä mm. Tet-sopimuksen ja nettisivujen avulla. Oppilas raportoi työelämäjaksostaan, jota käsitellään ohjauksessa eri tavoin. Lisäksi työnantaja arvioi kirjallisesti oppilaan työelämään tutustumisjakson käyttäytymistä, aktiivisuutta ja huolellisuutta. Mahdollisuuksien mukaan oppilaanohjaaja tai joku muu opettaja käy työpaikoilla tutustumisjaksojen aikana.

Työelämäntutustumista voidaan järjestää eri vuosiluokilla, kuitenkin niin, että työelämään tutustumisjakso työpaikalla kestää vähintään viisi päivää 8. ja 9. vuosiluokilla. Lisäopetuksessa työelämään tutustumista voidaan järjestää viikoittain tai jaksoittain yksilöllisesti. Työpaikat valitaan mahdollisimman paljon urasuunnitelmia tukeviksi.

OHJAUS KOULUN NIVELVAIHEISSA

Oppilasta tuetaan koulun nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja erityisesti sen päättövaiheessa moniammatillisella yhteistyöllä. Ohjauksesta vastaavien on varattava aikaa yhteisiin tapaamisiin. Tällöin voidaan keskustella oppilaan koulunkäyntiin liittyvistä asioista ja tukea erityisesti niitä oppilaita, jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen.

Perusopetuslailla (642/2010) on säädetty oppilashuollosta, henkilötietojen salassapidosta ja käsittelystä sekä tietojensaantioikeudesta. Tähän lakiin nojaten perusopetuksen sisällä tiedonsiirto on oppilashuollossa esteetöntä opetuksen järjestämiseen liittyvien välttämättömien tietojen osalta.

Oppilaan siirtymistä opintopolun nivelvaiheessa peruskoulun jälkeen tuetaan oppilaanohjaajan ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien, opettajien ja muun moniammatillisen oppilashuollon jäsenten välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

Esiopetuksesta peruskouluun

Ylöjärven kaupungissa tavoitteena on, että erityisopettaja ja/tai luokanopettaja ja esiopetuksen opettaja tekevät yhteistyötä koko esiopetusvuoden ajan. Nivelvaiheessa he ja luokanopettajat varaavat aikaa yhteisiin tapaamisiin. Tapaamisissa käsitellään tulevien 1.-luokkalaisten lähtötilannetta ja kartoitetaan erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden lukumäärää. Ylöjärven kaupungissa on käynnistymässä Lapsen siirtymä päivähoidosta kouluun -ohjelma Yhteispeli -hankkeen tuotoksena.

Alakoulusta yläkouluun

Pääasiassa oppilaanohjaaja, erityisopettaja ja luokanvalvojat tekevät yhteistyötä luokanopettajien kanssa, kun oppilaita ohjataan opintopolulla eteenpäin. Kuudensille luokkien oppilaille voidaan pitää oppitunti yläkouluun siirtymisestä ja opiskelusta yläluokilla. Käsiteltäviä asioita voivat olla mm.:

- aineenopettajajärjestelmä
- opiskeltavat aineet
- opiskeluun liittyvät vaatimukset
- luokanvalvojan rooli
- muu koulussa oleva tuki oppilaalle

- tutustumispäivän ajankohta ja sisältö
- koulun nettisivut

Tulevat seitsemäsluokkalaiset tutustuvat yläkouluun kevään aikana. Vanhempainillassa rehtori yhdessä oppilaanohjaajien, luokanvalvojen ja mahdollisesti koulun muun henkilökunnan kanssa kertoo seitsemännelle luokalle siirtymiseen liittyvistä asioista sekä opiskelusta yläkoulussa.

Peruskoulun jälkeen

Oppilaanohjaaja ja erityisopettaja sekä koulun oppilashuoltoryhmän muut jäsenet kartoittavat syksyisin nuoret, jotka todennäköisesti tarvitsevat seuraavana keväänä erityisesti tukea siirtymisessään toiselle asteelle. Oppilaanohjaaja kannustaa 9. luokan oppilaita tutustumaan heidän todennäköisiin jatko-opintopaikkoihinsa. Tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan tutustuminen voi olla usean päivän mittainen koulutuskokeilu. Yhteistyössä koulun erityisopetus- ja /tai muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa oppilaanohjaaja huolehtii tarvittaessa oppilaita koskevien tietojen siirrosta toisen asteen oppilaitoksiin.

Ilman jatko-opiskelupaikkaa jääneet oppilaat voivat ottaa yhteyttä oman koulunsa oppilaanohjaajaan yhteishaun tulosten julkistamispäivänä tai heti sen jälkeen. Jälkiohjauksessa tiedotetaan vielä tarjolla olevista koulutusmahdollisuuksista. Ylöjärven kaupungin lisäopetukseen haetaan ohjeiden mukaisesti yhteishaun tulosten selvittyä.

Jos oppilas keskeyttää opintonsa toisen asteen oppilaitoksessa tai ei ota opiskelupaikkaa vastaan, tulisi lisäopetuksen oppilaanohjaajan saada tieto asiasta. Lisäopetuksen oppilaanohjaaja toimii kaupungin yhteyshenkilönä näissä tapauksissa. Tiedon saatuaan lisäopetuksen oppilaanohjaaja voi ottaa yhteyttä oppilaaseen ja pyrkiä saamaan oppilaan keskustelemaan kanssaan. Mikäli nuori ei kykene palaamaan opintoihinsa, osallistumaan lisäopetukseen ja/tai hänen elämänsä vaatii laajempaa selvittämistä ja tukemista, nuori ohjataan edelleen muille asiantuntijoille.

LIITE 2. Esimerkki koulukohtaisesta ohjaussuunnitelmasta: Lisäopetuksen opinto-ohjaussuunnitelma

YLÖJÄRVEN KAUPUNKI LISÄOPETUKSEN OPINTO-OHJAUSUUNNITELMA

Sisällys

1. OPINTO-OHJAUS
2. OHJAUS OPINTOPOLUN ERI VAIHEISSA
  - 2.1 Ohjaus ennen opintojen alkua; markkinointi ja tiedottaminen
  - 2.2 Opiskelijaksi hakeminen
  - 2.3 Opiskelijavalinta
  - 2.4 Tiedottaminen opiskelijaksi hyväksymisestä
  - 2.5 Opiskelupaikan vastaanottaminen
3. OHJAUS OPINTOJEN ALUSSA
  - 3.1 Ohjaus opintojen alkuvaiheessa
    - 3.1.1 Uusien opiskelijoiden vastaanottaminen
  - 3.2 Opiskeluvälmiuksien kartoittaminen
  - 3.3 Opiskelun suunnittelu ja tavoitteiden asettaminen
    - 3.3.1 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma
    - 3.3.2 Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma
4. OHJAUS OPINTOJEN AIKANA
  - 4.1 Opintojen edistymisen seuraaminen
  - 4.2 Kodin ja koulun välinen yhteistyö
  - 4.3 Jatko-opintomahdollisuuksien selvittely ja tulevaisuudensuunnittelu
  - 4.4 Työelämätietous, TET
5. OHJAUS OPINTOJEN PÄÄTTÖVAIHEESSA
  - 5.1 Hakeutuminen jatko-opintoihin, yhteishaku
  - 5.2 Työpaikanhaku ja työvoimatoimistojen palvelut
6. OHJAUS OPINTOJEN JÄLKEEN
7. OPINTO-OHJAUKSEN KEHITTÄMINEN

1. OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen lähtökohtana on oppijälähtöisyys. Keskeistä on tunnistaa oppijan tarpeet, ennakoita niitä ja tarjota ohjausta ja tukea lukuvuoden eri vaiheissa. Ohjauksen tavoite on, että opiskelija pääsee tavoitteisiinsa parhaalla mahdollisella tavalla. Ohjauksella autetaan opiskelijaa opintoihin liittyvissä valinnoissa. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy vähitellen itsenäisesti tekemään valintoja ja arvioimaan valintojensa merkitystä urasuunnitteluun. Lisäluokan opinto-ohjauksen tavoitteet pohjautuvat Ylöjärven kaupungin opetussuunnitelmassa määritettyihin opinto-ohjauksen tavoitteisiin. Opintojen ohjauksessa pyritään siihen, että opiskelija löytää tavoitteellisen opiskelumotivaation ja menestyy mahdollisimman hyvin opinnoissaan sekä lisäopetuksessa että jatko-opinnoissa.

Ohjaukseen kuuluu yhteistyö koulun henkilökunnan, opiskelijoiden, heidän huoltajiensa sekä ulkopuolisten tahojen kanssa. Ohjaus on oppilaitoksessa kaikkien yhteinen asia. Päävastuu opinto-ohjauksen kehittämisestä ja toteutuksesta on opinto-ohjaajalla. Opinto-ohjaaja on ohjauksen erityisosaaja ja koordinaattori. Ohjauksen kehittämiskohteet suunnitellaan vuosittain.

Opinto-ohjaus toteutetaan siten, että opiskelija

- saa riittävästi tietoa lisäopetuksen sisällöstä ja toimintatavoista ennen sen aloittamista
- saa tietoa ja kokemusta työelämästä, yrittäjyydestä ja ammateista sekä opinnoista eri ammatillisissa oppilaitoksissa ja lukioissa
- saa tukea opiskeluunsa ja elämäänsä liittyvissä ongelmissa

Opinto-ohjaus alkaa jo ennen opintojen alkamista lisäopetuksesta kertovalla tiedottamisella. Tietoa annetaan lisäopetuksen tavoitteista, hakedellytyksistä, valintamenettelystä ja toimintakäytännöistä.

2. OHJAUS OPINTOPOLUN ERI VAIHEISSA

Opiskelijalle annetaan lisäopetuksessa opetusta ja ohjausta vähintään 1 100 tuntia. Tänä aikana opiskelijan opintopolku jaetaan eri vaiheisiin, joissa kussakin toteutuvat tietyt ohjaukselliset toimenpiteet. Opintopolun eri vaiheet alkavat jo ennen varsinaisten opintojen alkua, jatkuvat opintojen aloitusvaiheen, opintojen aikana tapahtuvaan, opintojen loppuvaiheen ja opintojen jälkeisiin toimenpiteisiin.

2.1 Ohjaus ennen opintojen alkua; markkinointi ja tiedottaminen

Lisäopetuksen markkinointi on suppeaa ja lähinnä tiedottamista. Tavoitteena on luoda myönteinen kuva lisäopetuksesta ja sen tarjoamista opiskelumahdollisuuksista. Lisäopetuksen tiedotus- ja markkinointikanavia ovat:

- www- sivut
- lisäopetuksen esite
- sähköposti
- opinto-ohjaajien tapaamiset

www-sivut

Lisäopetuksen www-sivujen päivityksestä vastaavat lisäopetuksen opinto-ohjaaja sekä opettaja. Sivut sisältävät tietoa siitä, kenelle lisäopetus on tarkoitettu, opintojen sisällöstä, opiskelijavalinnasta, hakemisesta sekä yhteystiedoista.

Lisäopetuksen esite

Peruskoulujen oppilaanohjaajien käyttöön toimitetaan vuosittain päivitetty esitteet lisäopetuksesta.

Sähköposti

Lisäopetusta hallinnoivan peruskoulun (Soppeenharjun koulu) www-sivujen sekä lisäopetuksen sivujen kautta oppilas löytää linkkeinä sähköpostiosoitteet suoraan opinto-ohjaajalle ja opettajalle. Sähköpostin välityksellä halukkaat voivat tiedustella lisäopetuksen toiminnasta sekä vapaana olevia opiskelupaikkoja.

2.2 Opiskelijaksi hakeminen

Lisäopetukseen haetaan erillisellä sähköisellä hakulomakkeella, joka löytyy Ylöjärven kaupungin nettisivuilta.

2.3 Opiskelijavalinta

Lisäopetusryhmään otetaan opiskelijat seuraavassa järjestyksessä:

1. Ilman jatko-opintopaikkaa yhteisvalinnassa jääneet 9-luokkalaiset.
2. Ne, jotka eivät ole saneet perusopetuksen päättötodistusta, mutta oppivelvollisuus jatkuu edelleen.
3. Arvosanojen korottajat, jotka ovat yhteisvalinnassa saaneet paikan, mutta vasta 3.-5. paikoilta.
4. Syksyllä jatko-opintonsa keskeyttäneet voidaan ottaa lisäopetukseen, mikäli ryhmässä on tilaa.

Opiskelijaksi voidaan ottaa myös vanhempia opiskelijoita, mikäli lisäopetuksessa on tilaa sekä ulkopaikkakuntalaisia, mutta etusijalla ovat ylöjärveläiset opiskelijat.

Kaikki lisäopetukseen hakeneet kutsutaan haastatteluun. Opinto-ohjaaja sekä opettaja haastattelevat hakijat. Opiskelijavalinnan tekee sivistystoimenjohtaja.

2.4. Tiedottaminen opiskelijaksi hyväksymisestä

Lista lisäopetukseen valituista on nähtävissä oppilaitoksen ovelta. Valituille ilmoitetaan opiskelupaikasta myös tekstiviestillä.

2.5 Opiskelupaikan vastaanottaminen

Opiskelija varaa opinto-ohjaajalta ajan puhelimitse HOPS-palaveriin ja varmistaa näin opiskelupaikan vastaanottamisen. Opettaja toimittaa oppilastiedot koulun palvelusihteerille.

3. OHJAUS OPINTOJEN ALUSSA

3.1 Ohjaus opintojen alkuvaiheessa

Opiskelijalle pyritään luomaan turvallinen ja mahdollisimman viihtyisä opiskeluympäristö. Tavoitteena on, että opiskelija orientoituu suunnitelmalliseen, tavoitteelliseen ja vastuulliseen opiskelutapaan.

Opiskelun alkuvaiheessa arvioidaan myös opiskelijan ohjaustarvetta mm. kirjallisten niveltietojen, haastattelujen ja lähtötasoselvitysten avulla.

3.1.1. Uusien opiskelijoiden vastaanottaminen

Tavoitteena on

- ryhmään tutustuminen

- tiloihin tutustuminen
- oman paikan löytäminen lisäopetusryhmässä
- motivoitunut asenne opiskeluun
- tutustuminen opinto- ohjaajaan ja opettajaan ja
- tutustuminen pelisääntöihin

Menetelminä ovat

- ryhmäharjoitukset
- ryhmäytymisretki
- tiedon jakaminen

Opiskelijoiden kanssa keskustellaan yhteisistä käytänteistä ja toimintatavoista. Perustellen heille esitellään lisäopetuksen säännöt. Opiskelijat sitoutuvat allekirjoituksellaan noudattamaan lisäopetuksen sääntöjä. Liite. 1.

3.2 Opiskeluvalmiuksien kartoittaminen

Lisäopetuksen opiskelijoille tehdään lukivaikeuksien seulontatesti lisäopetuksen opettajan harkinnan mukaan. Testin organisoinnista ja ohjeistuksesta vastaa Soppeenharjun koulun erityisopettaja yhdessä lisäopetuksen opettajan kanssa. Tarvittaessa erityisopettaja tekee opiskelijalle tarkempia testejä ja kirjoittaa erityisen lausunnon opiskelijan oppimisvaikeuksista.

3.3 Opiskelun suunnittelu ja tavoitteiden asettaminen

3.3.1 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma (HOPS) tai henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) yhdessä opiskelijan, huoltajien ja tarvittaessa muiden tahojen kanssa. HOPS-/HOJKS –palavereissa opiskelijaa rohkaistaan kertomaan aiempiin opintoihin liittyvistä vaikeuksista ja/ tai elämäntilanteestaan, jolla voi olla vaikutusta opintojen kulkuun. Opiskelija ja opettajat seuraavat säännöllisesti suunnitelman toteutumista ja tarvittaessa järjestetään seurantapalavereja huoltajien kanssa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus ja tukipalvelut.

3.3.2 Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Lisäopetuksen yhteydessä voidaan järjestää perusopetusta niille yhdeksäsluokkalaisille oppilaille, jotka tarvitsevat vaihtoehtoisia tapoja saada päätökseen perusopetuksen oppimäärä ja joiden oppivelvollisuus jatkuu edelleen. Oppilailla on erityisopetus päätös ja oppilaille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) tai henkilökohtainen oppimissuunnitelma (HOPS) heidän omien tarpeittensa mukaan. Oppilaat saavat tehostettua oppilaanohjausta ja jatko-opintojen suunnittelua painotetaan.

4. OHJAUS OPINTOJEN AIKANA

4.1 Opintojen edistymisen seuraaminen

Opiskelija arvioi säännöllisesti edistymistään. Itsearviointin yhteydessä käydään palautekeskustelut opinto-ohjaajan ja opettajan kanssa, ja itsearviointi sekä opettajien antama palaute saatetaan myös huoltajien tietoon. Opiskelijan itsearviointin kohteena ovat opinnoissa edistymisen lisäksi erityisesti hänen valmiutensa asettaa itselleen tavoitteita, tarkastella ja ohjata omaa työskentelyään, tunnistaa edistymistään, hoitaa arkielämän tilanteita sekä suunnitella tulevaisuuttaan.

4.2 Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Lisäopetus on aloitteellinen myönteisen yhteistyön käynnistämiseksi ja ylläpitämiseksi opiskelijan vanhempien/huoltajien kanssa. Yhteistyön tavoitteena on edistää opintojen etenemistä sekä opiskelijan turvallisuutta ja hyvinvointia.

Yhteistyö kotien kanssa aloitetaan lisäopetuksessa heti opintojen alussa HOPS-/HOJKS-palavereilla, joihin vanhemmat/huoltajat osallistuvat. Opiskelija vie joka kuukausi kotiin itsearviointilomakkeen, jossa on opinto-ohjaajan ja opettajan palaute huoltajille kommentoitavaksi. Jokaisesta selvittämättömästä poissaolosta pyritään olemaan yhteydessä huoltajiin jo ensimmäisenä poissaolopäivänä. Samoin koulussa tapahtuvasta häiriökäyttäytymisestä pyritään olemaan välittömästi yhteydessä huoltajiin. Opinto-ohjaaja ja opettaja ovat aktiivisesti yhteydessä opiskelijan kotiin kaikissa opiskelijaa koskeissa ongelmatilanteissa niiden selvittämiseksi. Erityistuen tarpeessa olevien opiskelijoiden kohdalla yhteydenpito on erityisen tärkeää opintojen etenemisen varmistamiseksi. Tarvittaessa vanhemmille tarjotaan mahdollisuus neuvotteluun opinto-ohjaajan ja opettajan lisäksi myös muiden ongelmatilannetta selvittämään pyrkivien tahojen kanssa.

4.3 Jatko-opintomahdollisuuksien selvittely ja tulevaisuudensuunnittelu

Opinto-ohjauksen tarkoituksena on syventää, täydentää ja selkeyttää jatkokoulutus- ja uravalintasuunnitelmia sekä parantaa jatko-opiskeluvalmiuksia. Lisäopetuksen opinto-ohjaukseen kuuluvat luokkamuotoinen ohjaus (9. luokan aihe- ja sisältöalueiden syventäminen ja tarvittaessa kertaus), henkilökohtainen ohjaus (jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu yksilöllisesti), pienryhmäohjaus sekä työelämään ja koulutusmahdollisuuksiin tutustuminen.

4.4 Työelämätietous, TET

Tet- jakson tavoitteena on parantaa opiskelijan työelämän tuntemusta ja arvostusta. Tet-jaksolla opiskelija saa käytännössä nähdä, kuulla ja kokea millaista on työskennellä erilaisissa ammateissa ja erilaisissa työympäristöissä. Omakohtaiset työelämän kokemukset tukevat opiskelijan jatko-opintoihin hakeutumista ja niihin liittyviä valintoja.

Opiskelija ohjataan hankkimaan Tet- paikkansa omatoimisesti. Ennen tutustumisjaksoa opiskelijoille annetaan ohjeet Tet-paikan hankkimisesta ja opiskelija tutustuu työeläinsäädäntöön ja yleensä työelämän pelisääntöihin. Erityisesti painotetaan työturvallisuutta, hyvää käytöstä, täsmällisyyttä, rehellisyyttä ja oikeaa asennetta työhön. Tarvittaessa opinto-ohjaaja avustaa opiskelijaa Tet-paikan hankkimisessa.

Työelämään tutustumista järjestetään viikoittain tai jaksoittain. Työpaikat valitaan mahdollisimman paljon urasuunnitelmia tukeviksi.

5. OHJAUS OPINTOJEN PÄÄTTÖVAIHEESSA

5.1 Hakeutuminen jatko-opintoihin, yhteishaku

Opiskelijan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tuetaan opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

Opinto-ohjaajan tuella opiskelija tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua ja koulutusta koskevia ratkaisuja. Näiden ratkaisujen teossa myös huoltajilla on tärkeä rooli.

Opiskelijoille annetaan toimintaohjeet toiselle asteelle siirtymiseen.

5.2 Työpaikanhaku ja työvoimatoimistojen palvelut

Opiskelijat tutustuvat lisäopetusvuoden aikana työvoimatoimiston palveluihin mm. vierailamalla paikallisessa työvoimatoimistossa. Tarvittaessa heidän käytössään on myös ammatinvalintapsykologi.

6.OHJAUS OPINTOJEN JÄLKEEN

Lisäopetuksen sekä opiskelijoiden hyvillä työelämäyhteyksillä sekä opiskelijoiden riittävällä ohjauksella ja seurannalla pyritään varmistamaan opiskelijoiden sijoittuminen joko työhön tai jatko-opintoihin.

Opinto-ohjaaja neuvoo ja ohjaa tarvittaessa myös ilman jatkokoulutuspaikkaa jääneitä opiskelijoita.

Yhteishaun jälkeen opinto-ohjaajan tehtävänä on opiskelijoiden sijoittumisen seuranta ja ohjauksen arviointi. Tavoitteena on jatkuva seurantatiedon kehittäminen ohjauksen kehittämisessä.

Opiskelijan turvallista siirtymistä lisäopetuksesta toisen asteen koulutukseen pyritään tukemaan aktiivisella yhteistyöllä vastaanottavan oppilaitoksen kanssa ja siirtymävaiheessa huomioidaan etenkin erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat. Lisäopetuksen opinto-ohjaaja on yhdyshenkilö Ylöjärven kaupungissa, jolle toisen asteen oppilaitokset ilmoittavat opintonsa keskeyttäneet ylöjärveläiset nuoret. Hänen työparinaan ja toisena kaupungin yhdyshenkilönä toimii Te-toimiston nuortenneuvoja. Yhdessä he pyrkivät ohjaamaan opintonsa keskeyttäneitä nuorta työhön, uusiin jatko-opintoihin tai muiden palvelujen pariin.

7. OPINTO-OHJAUKSEN KEHITTÄMINEN

Lisäopetuksen opinto-ohjausta kehitetään osana Ylöjärven kaupungin oppilaanohjausta. Lisäopetuksen opinto-ohjaaja osallistuu kaupungin oppilaanohjaajien yhteisiin tapaamisiin ja toimii seutukunnallisissa moniammatillisissa ohjausverkostoissa, joissa ohjaustoimintaa pyritään kehittämään.

Opinto-ohjaaja huolehtii ammattitaitonsa ylläpitämisestä ja täydennyskoulutuksestaan.

LISÄOPETUKSEN SÄÄNNÖT

1. Toisille annetaan työskentelyrauha.
  - ei häiritä toisten opiskelijoiden tai opettajien työskentelyä
  - musiikin kuuntelu ei saa häiritä toisten työskentelyä
2. Noudatetaan hyviä tapoja.
  - ketään ei kiusata
  - ei käytetä rumaa kieltä eikä kiroilla
  - ulkovaatteet ja päähineet jätetään naulakkoon
  - ruokailussa käyttäydytään hyvin
  - sekä luokassa että luokan ulkopuolella käyttäydytään hyvin
  - oppituntien aikana ja erilaisiin tapahtumiin osallistuttaessa ei puhuta puhelimeen eikä lähetetä viestejä
  - tupakointi ei ole sallittua
  - internetissä vierailaan vain sivuilla, jotka sopivat kouluun
3. Luokka pidetään siistinä.
  - jokainen siivoaa omat jälkensä
  - tavarat viedään päivän päätteeksi omaan hyllyyn
  - wc-tilat pidetään siistinä
  - sohvilla, nojatuoleilla tai tietokoneiden ääressä ei syödä eikä juoda
  - päivän päätteeksi oma muki pestään ja laitetaan kaappiin
  - keittiö pidetään siistinä
  - tavarat palautetaan paikoilleen
  - jokainen huolehtii luokan siisteydestä
4. Noudatetaan liikennesääntöjä.
  - katua ylittäessä käytetään suojatietä, noudatetaan liikennevaloja ja varotaan autoja
  - kaikilla matkoilla noudatetaan erityistä varovaisuutta liikenteessä
5. Myöhästymisistä ja sairauspoissaoloista ilmoitetaan kouluun ja työpaikalle.
  - opiskelijan sairastuessa hän tai huoltaja ilmoittaa siitä välittömästi kouluun ja työpaikalle
  - opiskelijan myöhästyessä hän ilmoittaa siitä kouluun ja työpaikalle
6. Sairauspoissaoloista tai muista luvallisista poissaoloista tuodaan todistus viikon kuluessa, muussa tapauksessa niistä tulee luvattomia poissaoloja
7. Myöhästymiset, luvattomat poissaolot ja tekemättä jätetyt tehtävät korvataan jäämällä koulun jälkeen opettajan määräämänä aikana tai tekemällä opettajan antamat tehtävät.
8. Lisäopetuksessa opiskellaan.
  - opiskelija huolehtii siitä, että edistyy opinnoissaan yhdessä suunnitellun aikataulun mukaisesti
  - osallistutaan järjestettäviin tapahtumiin
  - huolehditaan annetuista tehtävistä
  - lisäopetus on työpaikka, ei päivähoitopaikka

Mikäli opiskelija noudattaa sääntöjä, hän on oikeutettu saamaan opetusta.

Jos opiskelija ei suostu noudattamaan sääntöjä, hänet voidaan poistaa koulusta loppupäiväksi.

Tällöin hänen tulee korvata tunnit jäämällä koulun jälkeen opettajan määräämänä aikana tai tekemällä opettajan antamat tehtävät.

Jos opiskelija rikkoo sääntöjä toistuvasti, hänen opintonsa eivät etene sovitussa aikataulussa tai hänelle on kertynyt korvattavia tunteja 15, otetaan yhteyttä huoltajaan.

Jos tämänkään jälkeen käyttäytyminen ei parane, opinnot eivät etene sovitusti tai opiskelija ei korvaa poissaolojaan, laaditaan opiskelijan, huoltajan ja opettajien kanssa koulunkäytisopimus.

Jos opiskelija ei noudata koulunkäytisopimusta, hänet katsotaan eronneeksi lisäopetuksesta.